

BANKI SPÓŁDZIELCZE I ZRZESZAJĄCE I kwartał 2015 r.

Najważniejsze spostrzeżenia i wnioski – sektor banków spółdzielczych

WYNIKI FINANSOWE

- Wynik finansowy netto banków spółdzielczych w I kw. 2015 r. obniżył się o 2,7% w stosunku do I kw. 2014 r. – do 216,0 mln zł.
- Banki spółdzielcze w dalszym ciągu zmniejszały koszty odsetkowe, niemniej w stopniu niewystarczającym do skompensowania zmniejszenia przychodów odsetkowych – przede wszystkim od sektora finansowego (banki zrzeszające) oraz instytucji rządowych i samorządowych.
- Zmiany wyniku z tytułu prowizji oraz pozostałego wyniku pozaodsetkowego nie wyrównały zmniejszenia wyniku odsetkowego. W konsekwencji wynik działalności bankowej zmniejszył się o 0,9%.
- Jednocześnie koszty operacyjne wzrosły o 3,6%.
- Część banków rozwiązała rezerwy celowe podwyższając wynik netto.

DYNAMICZNY WZROST DEPOZYTÓW

- W bankach spółdzielczych zauważalny jest przede wszystkim przyrost zobowiązań wobec sektora niefinansowego. Jest on już drugi kwartał z rzędu wyższy, niż wzrost należności od tego sektora. Silnie wzrosły również zobowiązania wobec sektora rządowego i samorządowego, niemniej w tym przypadku mamy do czynienia z sezonowymi wahaniami depozytów tego sektora – należy spodziewać się ich dużego zmniejszenia w drugim półroczu 2015 r.
- Wzrost zobowiązań wobec sektora niefinansowego przełożył się w pierwszej kolejności na zwiększenie salda instrumentów dłużnych, następnie należności od banków zrzeszających, a dopiero w trzeciej kolejności na zwiększenie akcji kredytowej, co oznacza kolejny kwartał spadku relacji kredyty / depozyty we wszystkich grupach banków spółdzielczych wyróżnionych wg wielkości aktywów, z wyjątkiem grupy banków o aktywach powyżej 1 mld zł.

WZROST NALEŻNOŚCI OD PRZEDSIĘBIORSTW

- Rośnie udział należności od przedsiębiorstw i przedsiębiorców indywidualnych w należnościach od sektora niefinansowego. W I kw. 2015 r. wyniósł on 50,6%. Zmniejsza się natomiast udział należności od rolników indywidualnych.

NISKA DYNAMIKA KREDYTÓW DLA ROLNIKÓW

- Niewielka dynamika kredytów dla rolników (przy zbliżonych wolumenach) w porównaniu z bankami komercyjnymi: w stosunku do grudnia 2013 r. dynamika tych należności w bankach komercyjnych wyniosła 122,6% zaś w spółdzielczych 104,0% z tendencją malejącą.

POGORSZENIE JAKOŚCI NALEŻNOŚCI

Jakość należności od sektora niefinansowego pogorszyła się w porównaniu z grudniem 2014 r. Udział należności zagrożonych zwiększył się z 7,0% do 7,4%, przy jednoczesnym zmniejszeniu poziomu wyrezerwowania z 27,2% w grudniu 2014 r. do 26,6% w marcu 2015 r.

SPADEK POZIOMU WYREZERWOWANIA

Wraz z pogorszeniem jakości należności zmniejsza się systematycznie wyrezerwowania - z 27,2% w grudniu 2014 r. do 26,6% w marcu 2015 r.

MOCNA BAZA KAPITAŁOWA

Przeciętny współczynnik wypłacalności wyniósł w marcu 2015 r. 15,6% (w grudniu 2014 r. 15,8%). Należy zasygnalizować, że bez stosowania tzw. współczynnika wsparcia w przypadku należności od MŚP (art. 501 CRR) wyniósłby on 14,1%.

BANKI ZRZESZAJĄCE

- Wynik finansowy netto banków zrzeszających wyniósł 13,0% wyniku z I kw. 2014 r., tj. 5,0 mln zł.
- W bilansach banków zrzeszających podstawową zmianą – po stronie pasywów – był przyrost zobowiązań wobec sektora finansowego (tj. banków spółdzielczych) o 809,3 mln zł. Przyrostu tego nie należy wiązać z wprowadzonym na początku roku mechanizmem minimalnego depozytu (podstawą oprocentowania minimalnego depozytu jest stopa WIBID 1M). Oprocentowanie pozostałych środków równe jest stopie WIBID dla terminu lokaty.
- Po stronie aktywów powyższa zmiana zobowiązań wobec sektora finansowego związana była z przyrostem instrumentów dłużnych NBP i Skarbu Państwa. Zauważyć też należy zmniejszenie należności od sektora niefinansowego oraz instytucji rządowych i samorządowych.
- Łączny współczynnik kapitałowy banków zrzeszających wyniósł 10,0%, współczynnik Tier I 7,6%. W grudniu 2014 r. odpowiednio 99,% i 7,1%

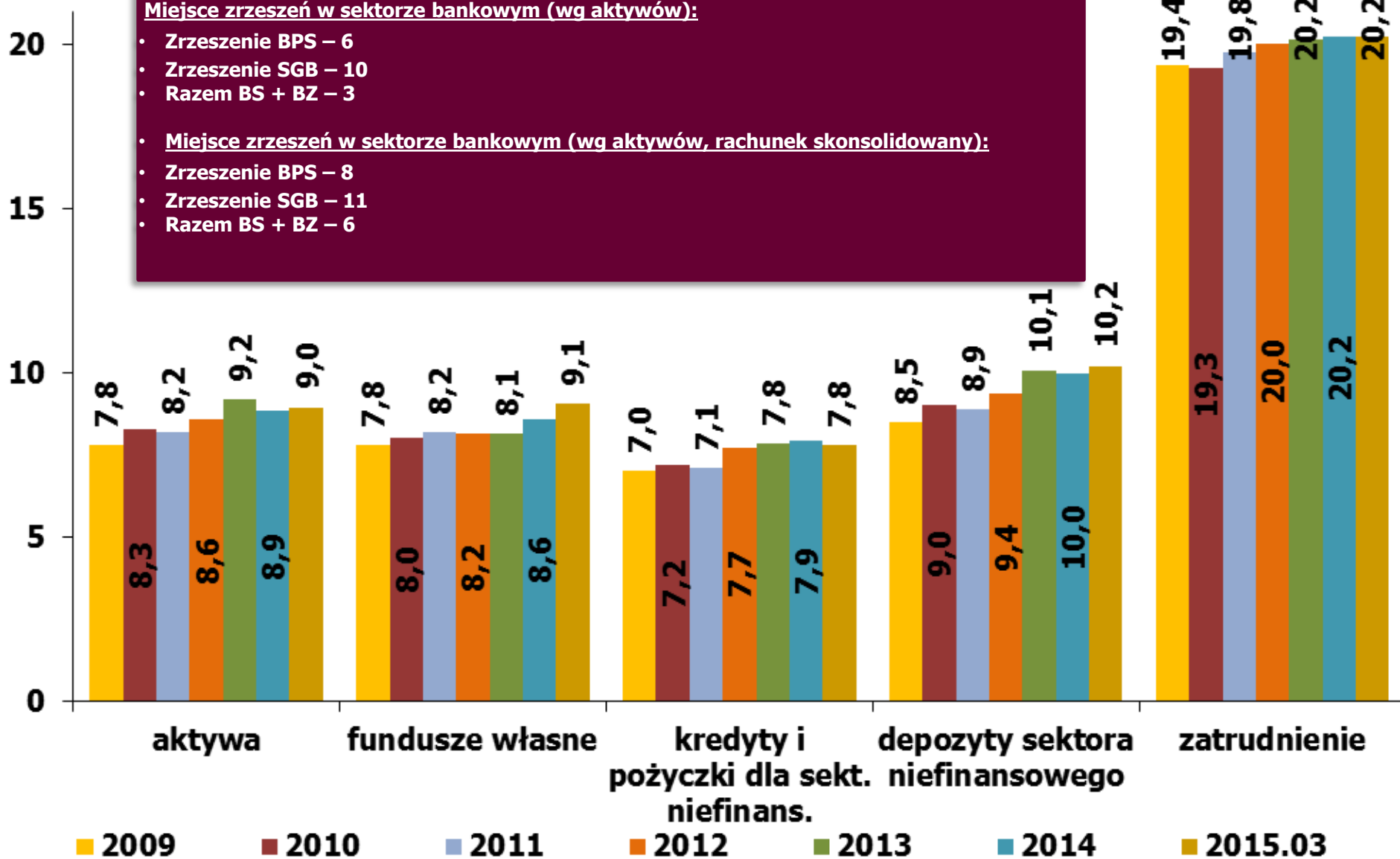
Udział sektora spółdzielczego (banki spółdzielcze i zrzeszające) w rynku bankowym (%)

Miejsce zrzeszeń w sektorze bankowym (wg aktywów):

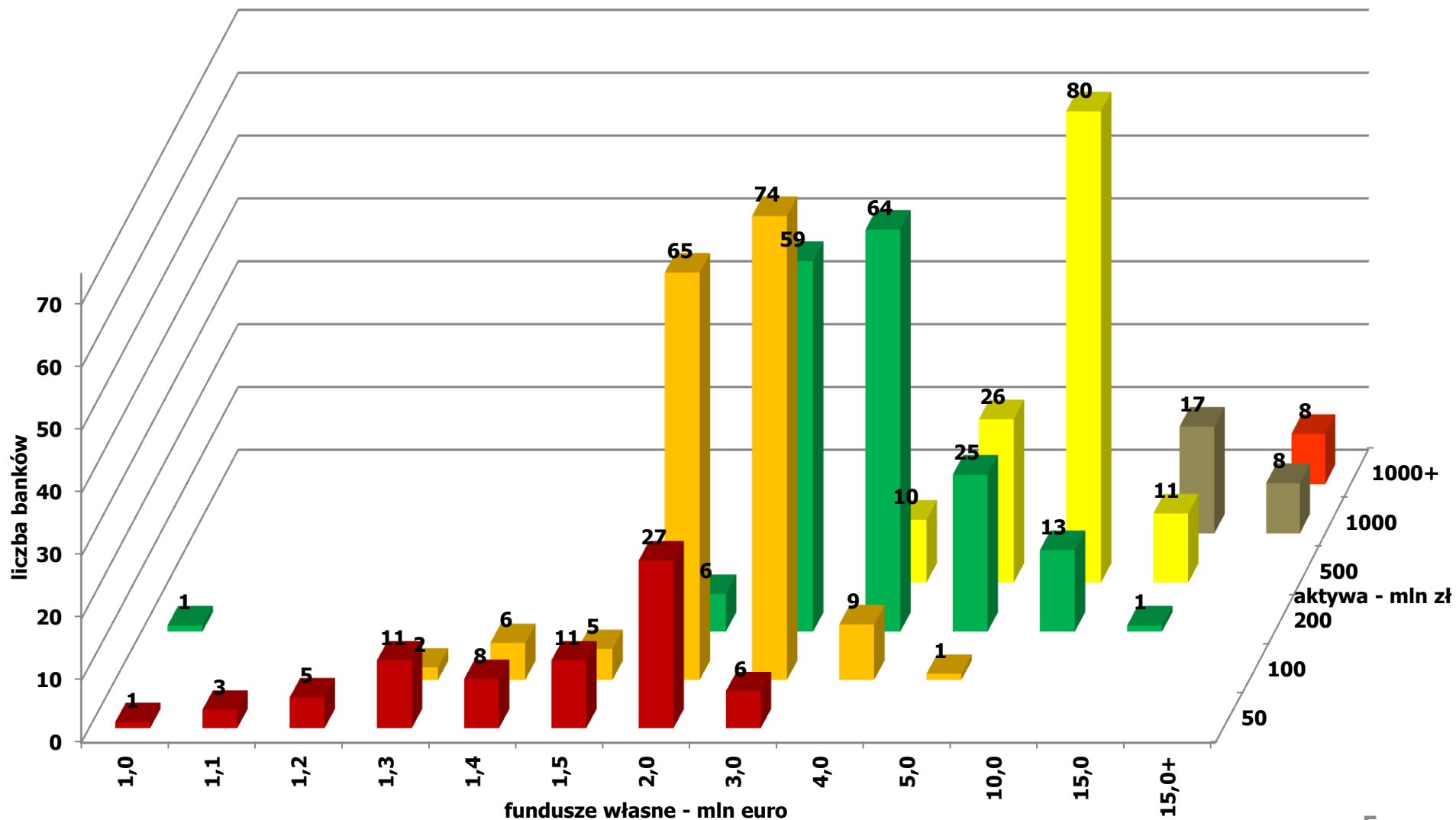
- Zrzeszenie BPS – 6
- Zrzeszenie SGB – 10
- Razem BS + BZ – 3

Miejsce zrzeszeń w sektorze bankowym (wg aktywów, rachunek skonsolidowany):

- Zrzeszenie BPS – 8
- Zrzeszenie SGB – 11
- Razem BS + BZ – 6

Liczba banków wg funduszy własnych i aktywów oraz udział poszczególnych grup w aktywach (%) – 2015.03.31

Ustawa o zmianie ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających oraz niektórych innych ustaw

W dniu 25 czerwca Parlament przyjął ustawę o zmianie ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających oraz niektórych innych ustaw umożliwiającą bankom spółdzielczym zaliczenie całości funduszu udziałowego opłaconego do funduszy własnych. Warunkiem zaliczenia jest umieszczenie w statucie banku zapisów uprawniających zarząd banku do wstrzymania albo ograniczenia zwrotu wpłat na udziały:

„Art. 10c. 1. Statut może przewidywać, że zarząd banku spółdzielczego, w celu ochrony interesów członków, będzie uprawniony do wstrzymania albo ograniczenia zwrotu wpłat na udziały, w przypadku gdy bank ten:

- 1) będzie realizował program postępowania naprawczego albo wystąpią przesłanki określone w art. 142 ust. 1 ustawy – Prawo bankowe;
- 2) nie spełni wymogów w zakresie funduszy własnych, o których mowa w art. 92 ust. 1 rozporządzenia nr 575/2013, oraz wymogów nałożonych na podstawie art. 138a ust. 1 pkt 2 ustawy – Prawo bankowe, albo zwrot wpłat będzie skutkował niespełnieniem tych wymogów;
- 3) nie spełni norm płynności, o których mowa w części szóstej rozporządzenia nr 575/2013, albo zwrot wpłat będzie skutkował niespełnieniem tych norm;
- 4) przekroczy normy w zakresie limitów dużych ekspozycji, o których mowa w art. 395 rozporządzenia nr 575/2013, albo zwrot wpłat będzie skutkował przekroczeniem tych norm.

2. Wstrzymanie albo ograniczenie zwrotu wpłat na udziały następuje w drodze uchwały zarządu. Zarząd informuje członków żądających zwrotu wpłat na udziały o podjętej uchwale, w sposób i w terminie określonych w statucie. Przepisu art. 32 ustawy – Prawo spółdzielcze nie stosuje się.

3. W przypadku ustania przesłanek będących podstawą wstrzymania albo ograniczenia zwrotu wpłat na udziały zarząd banku niezwłocznie dokonuje wypłat członkom żądającym zwrotu wpłat na udziały. Zwrot tych wpłat nie może nastąpić przed zatwierdzeniem sprawozdania finansowego za rok, w którym ustały te przesłanki, oraz w przypadku gdy jego udziały zostały przeznaczone na pokrycie strat spółdzielni. Sposób i termin zwrotu określa statut.”.

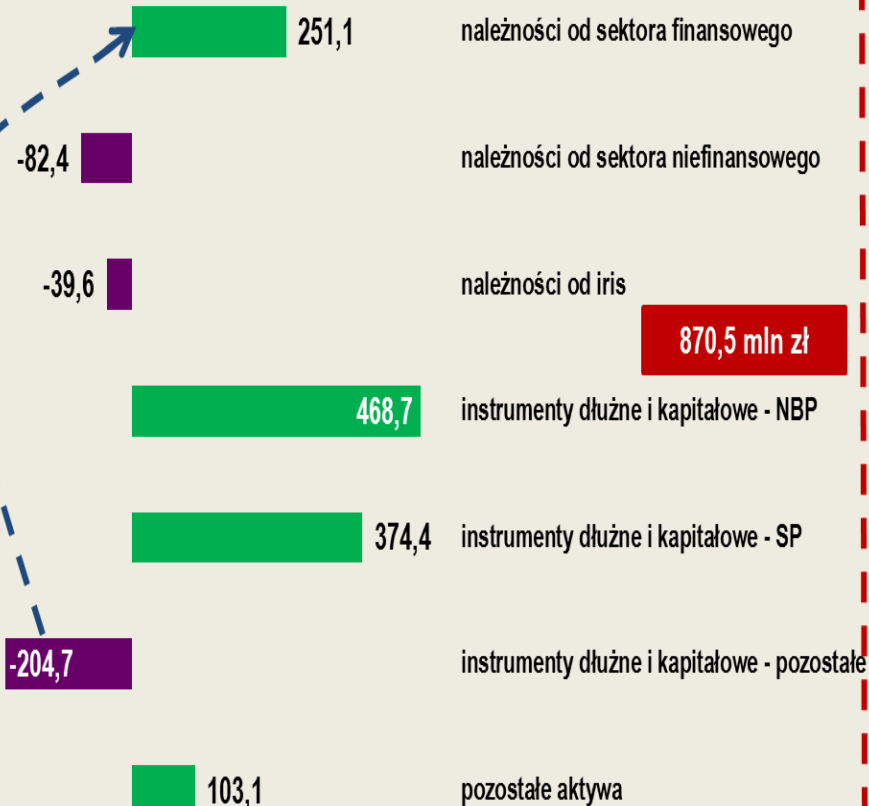
Po wejściu w życie nowelizacji można spodziewać się wniosków o zmianę statutów banków spółdzielczych w zakresie funduszu udziałowego.

Wprowadzenie zmian ustawowych oraz statutów banków będzie wymagać od UKNF uruchomienia procedury notyfikacji w EBA funduszu udziałowego jako instrumentu kapitałowego w kategorii CET1.

Zmiany bilansu banków zrzeszających

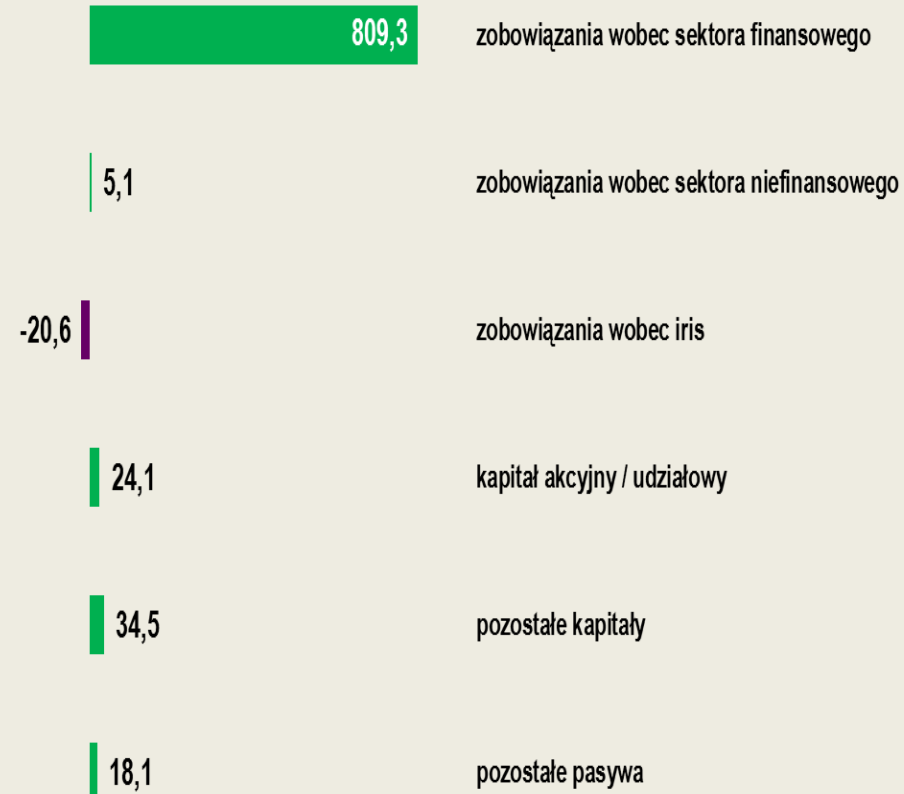
Wzrost sumy bilansowej o 2,8%
Głównym powodem wzrostu są depozyty złożone przez banki zrzeszone

Banki zrzeszające - aktywa, grudzień 2014 r.: 30 691,0 mln zł

Banki zrzeszające - aktywa, marzec 2015 r.: 31 561,5 mln zł

Banki zrzeszające - pasywa, grudzień 2014 r.: 30 691,0 mln zł

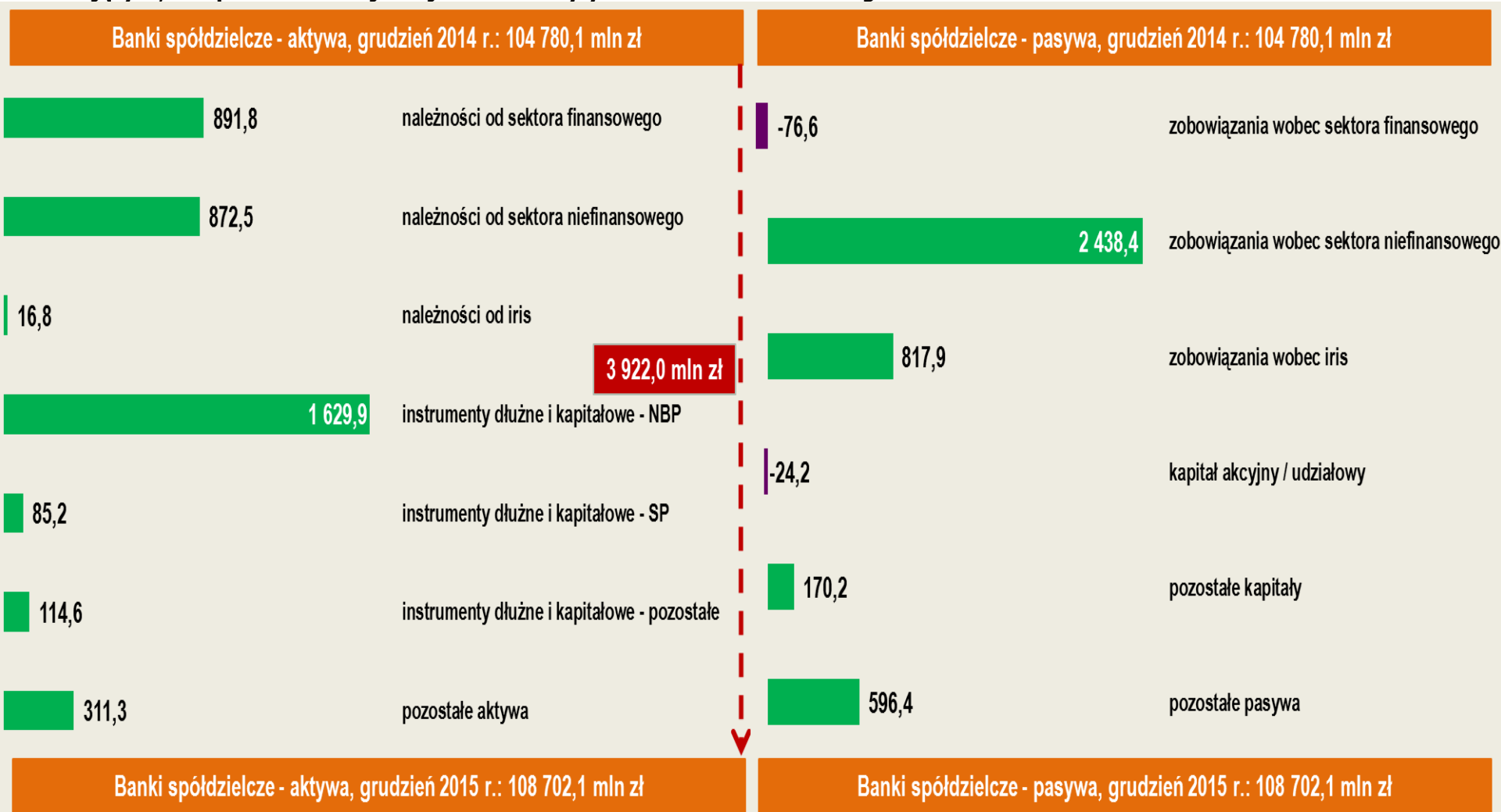
Banki zrzeszające - pasywa, marzec 2015 r.: 31 561,5 mln zł

Zmiany bilansu banków spółdzielczych

Wzrost sumy bilansowej o 3,7%

Głównym powodem wzrostu są depozyty sektora niefinansowego oraz instytucji samorządowych

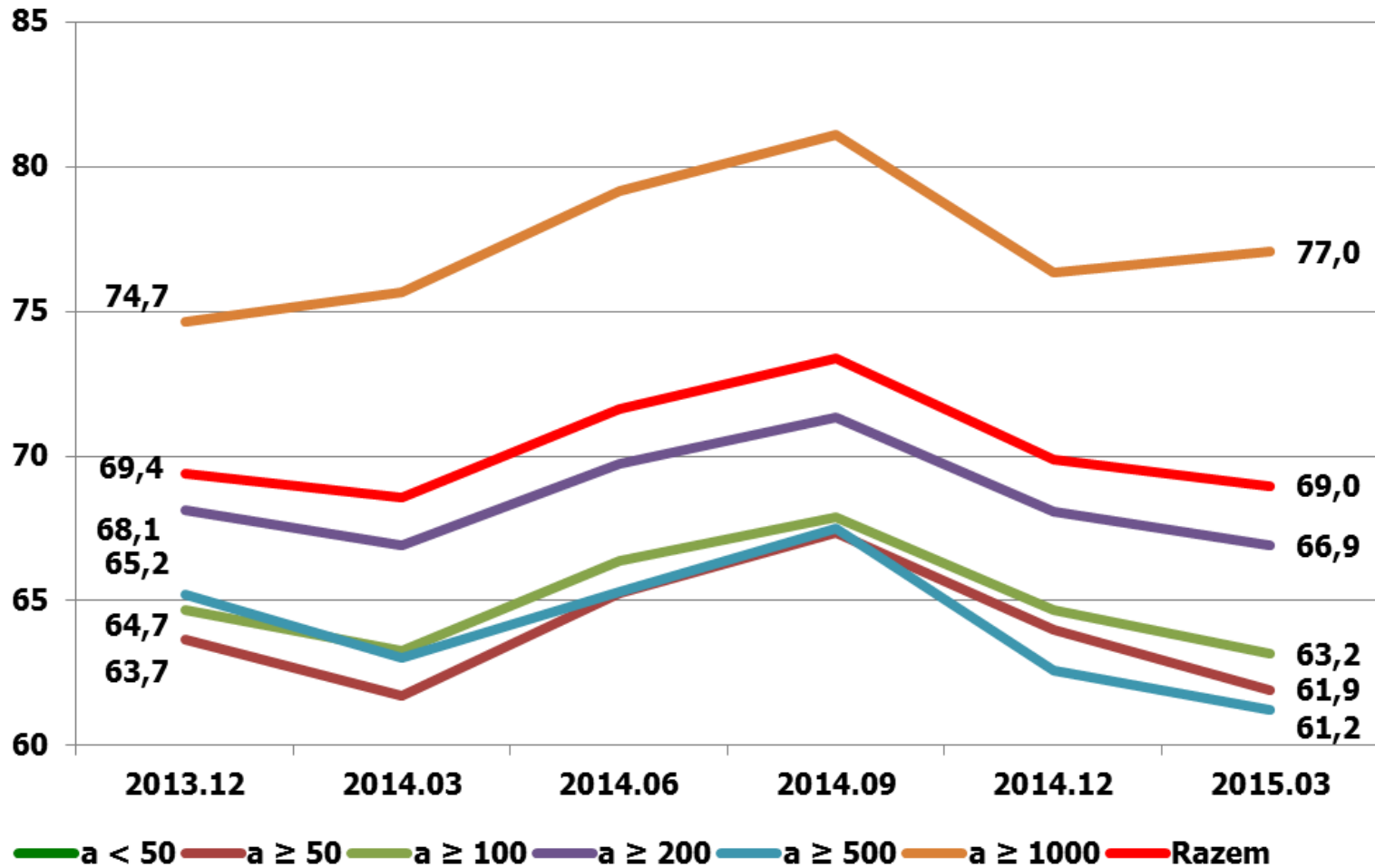
Przyrost pasywów zainwestowany w pierwszym rzędzie w instrumenty dłużne i kapitałowe, następnie w należności od banków zrzeszających, a dopiero w trzeciej kolejności w kredyty od sektora niefinansowego

Relacja kredytów do depozytów – sektor niefinansowy (%)

Zmniejszenie relacji kredytów do depozytów sektora niefinansowego, z wyjątkiem banków o sumie bilansowej większej niż 1 mld zł

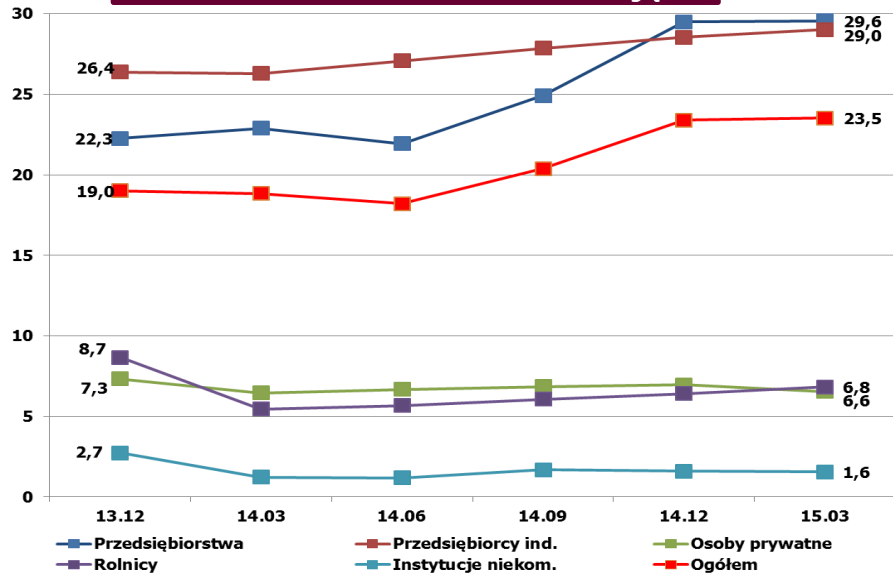
Koszt depozytów (%)

Szybszy spadek oprocentowania depozytów banków w bankach zrzeszających niż depozytów sektora niefinansowego w bankach spółdzielczych – zwłaszcza pod koniec ubiegłego roku i w pierwszym kwartale 2015 r. oraz – na co wskazuje zmniejszenie dynamiki kredytów w IV kw. 2014 r. i w I kw. 2015 r. – spadek popytu na kredyt, stanowi zagrożenie dla wyników banków spółdzielczych. Zagrożenie to zaczęło się materializować w ciągu pierwszego kwartału 2015 r.

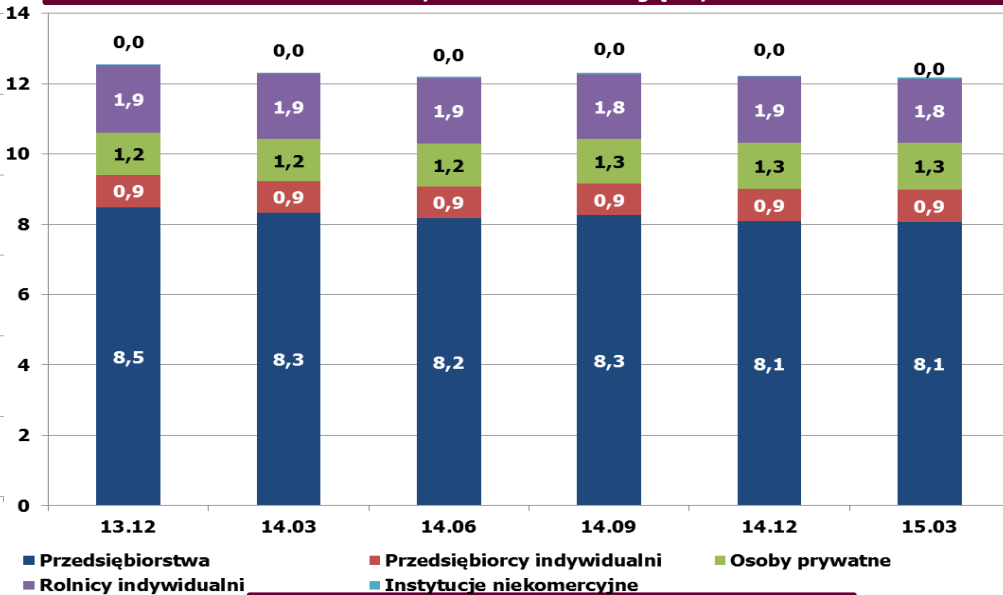
	Koszt depozytów banków w bankach zrzeszających		Koszt depozytów sektora niefinansowego w bankach spółdzielczych													
			Banki spółdzielcze razem		a < 50		50 ≤ a < 100		100 ≤ a < 200		200 ≤ a < 500		500 ≤ a < 1000		a ≥ 1000	
	bież.	term.	bież.	term.	bież.	term.	bież.	term.	bież.	term.	bież.	term.	bież.	term.	bież.	term.
2013	0,51	3,22	0,67	3,73	0,29	3,51	0,45	3,45	0,60	3,52	0,74	3,62	0,97	3,83	0,55	4,21
I-III 2014	0,45	2,49	0,54	2,87	0,24	2,76	0,34	2,64	0,46	2,70	0,60	2,76	0,80	3,00	0,46	3,26
I-VI 2014	0,45	2,48	0,54	2,83	0,24	2,72	0,34	2,60	0,47	2,66	0,59	2,73	0,80	2,96	0,46	3,24
I-IX 2014	0,45	2,46	0,54	2,81	0,24	2,69	0,33	2,59	0,48	2,64	0,58	2,71	0,83	2,92	0,47	3,23
2014	0,44	2,35	0,52	2,74	0,23	2,58	0,33	2,49	0,46	2,55	0,56	2,63	0,79	2,85	0,46	3,20
I-III 2015	0,38	1,76	0,38	2,27	0,17	2,02	0,24	1,99	0,32	2,02	0,40	2,12	0,61	2,40	0,37	2,81

Jakość należności od sektora niefinansowego (%)

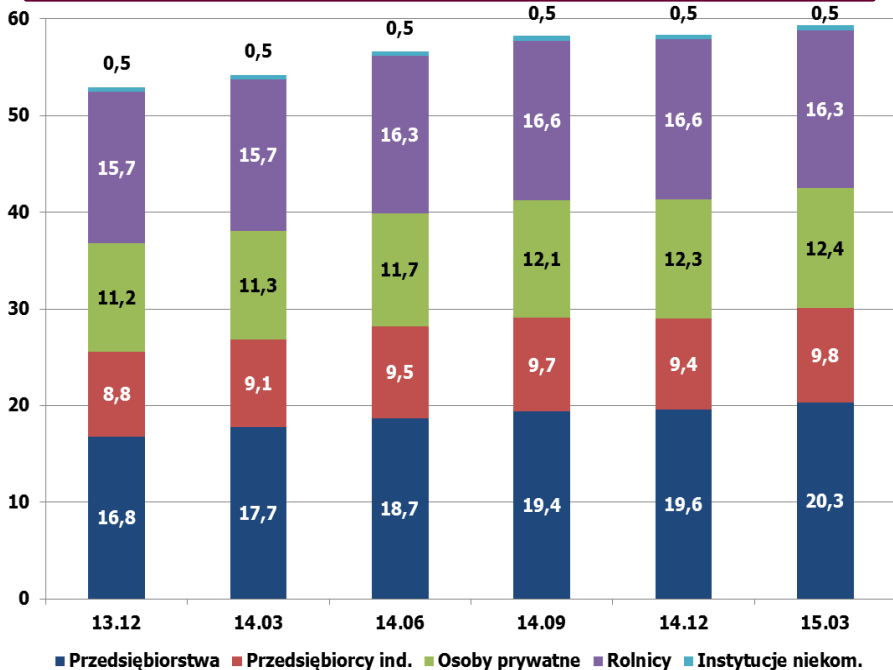
Jakość należności – banki zrachowujące

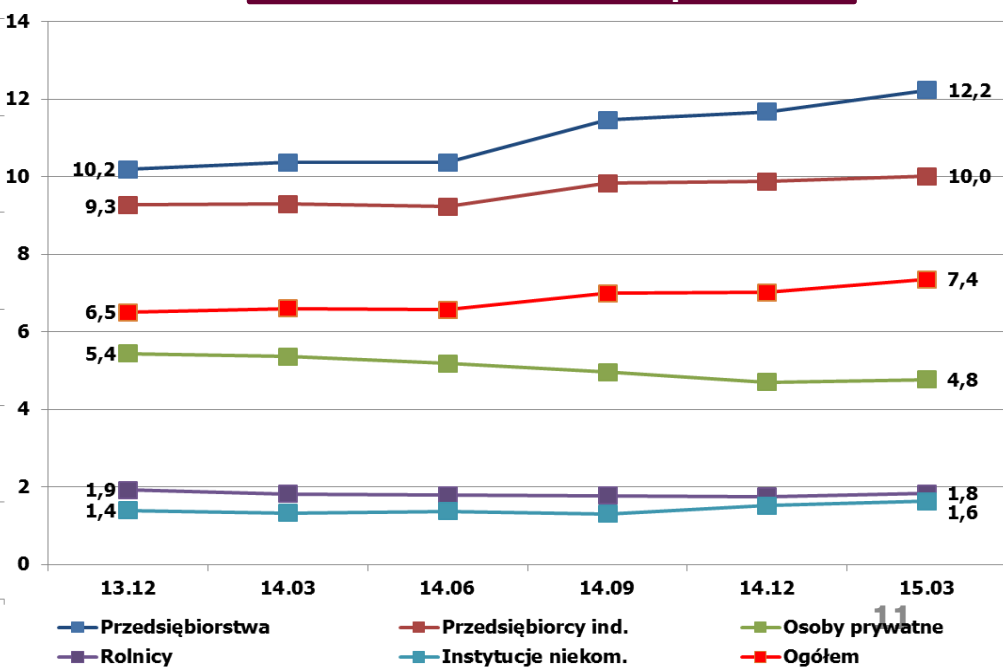
Należności, banki zrachowujące, mld zł

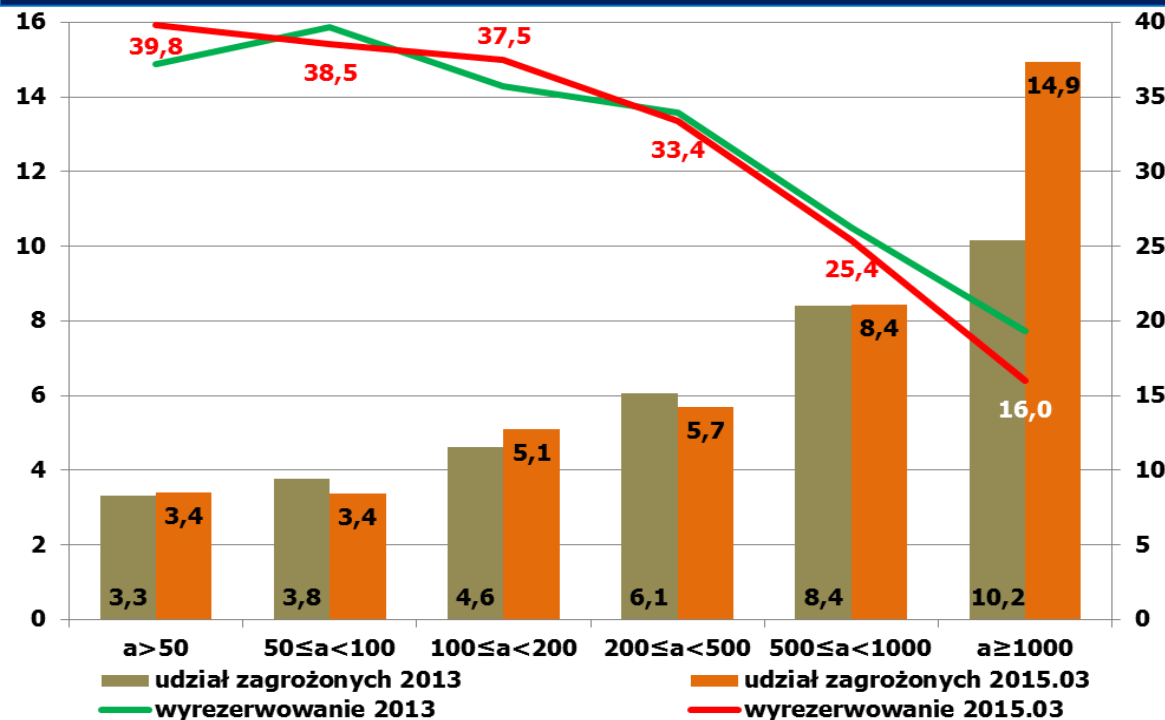
Należności, banki spółdzielcze, mld zł

Jakość należności – banki spółdzielcze

Banki spółdzielcze – poziom rezerw vs jakość należności od sektora niefinansowego (%)

Poziom wyrezерwowania systematycznie zmniejsza się, przy pogarszającej się jakości należności.

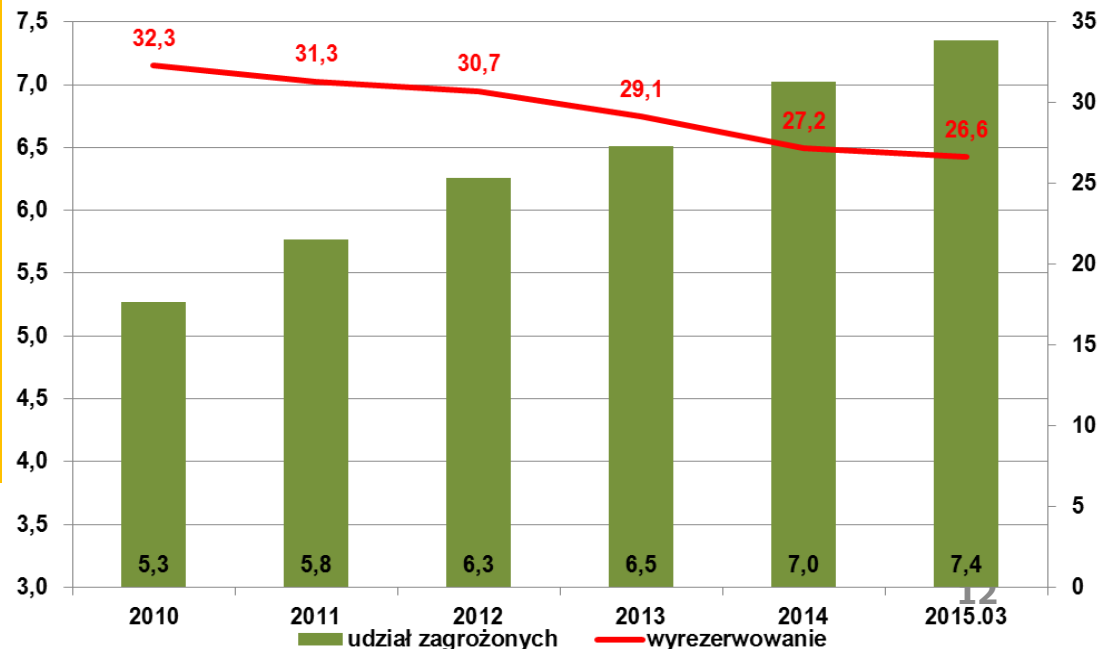
Zmniejsza się również liczba banków, które nie pomniejszają podstawy tworzenia rezerw celowych o przyjęte zabezpieczenia. W grudniu 2010 r. takich banków było 274, zaś w grudniu 2014 r. i marcu 2015 r. było ich 210.

Wyrezерwowanie w krajowych bankach komercyjnych wynosiło w marcu 2015 r. 54,6%.

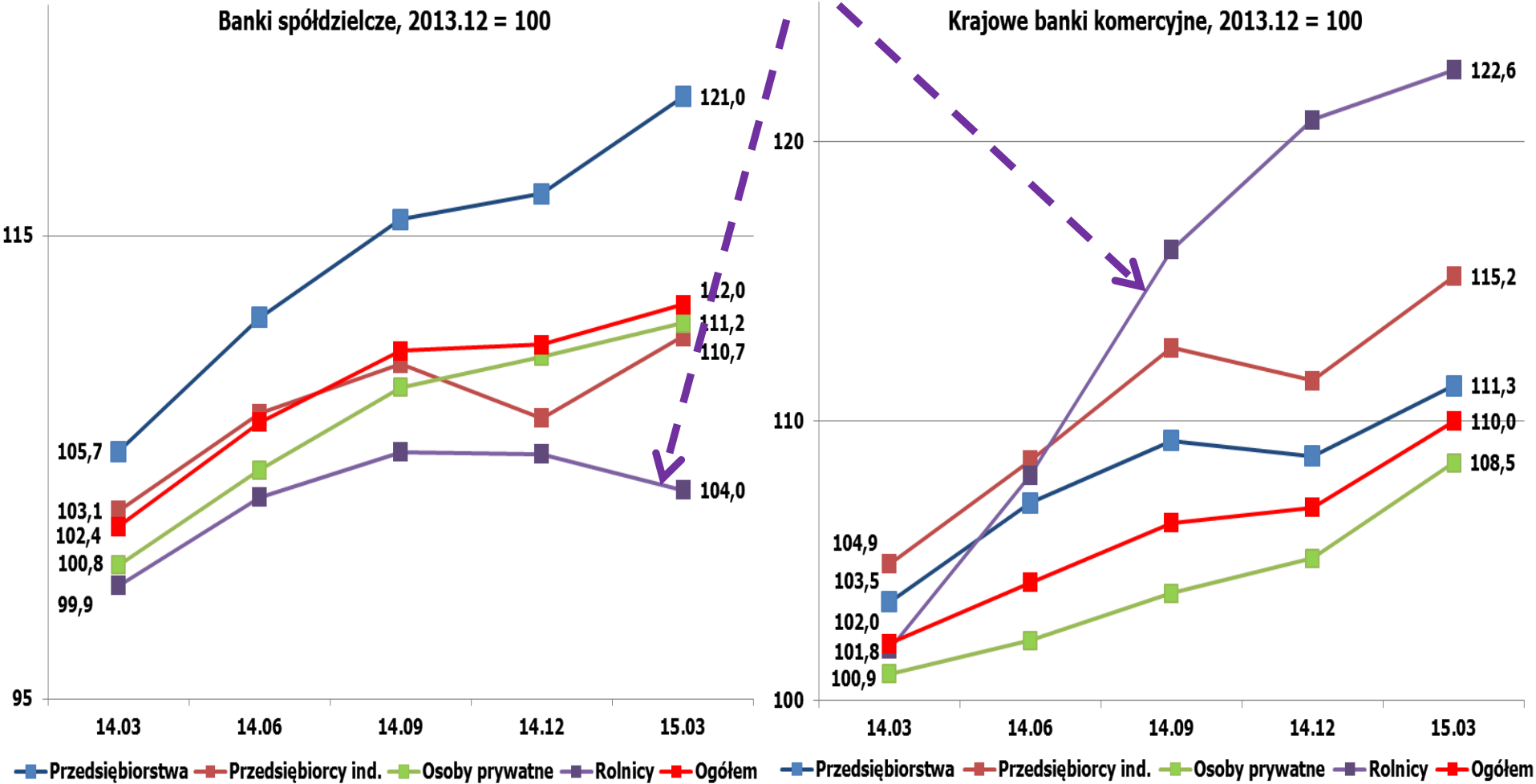
Z obserwacji dokonanych przez UKNF wynika, że banki bardzo różnie podchodzą do wycen (operatorów szacunkowych) rzeczoznawców. Niektóre przyjmują 100% wyceny, jako wartość zabezpieczenia, inne zaś np. 50%.

Wyceny nie są też dostatecznie często aktualizowane.

Do UKNF dochodzą sygnały świadczące o nierzetelnych wycenach dokonywanych przez część rzeczoznawców.

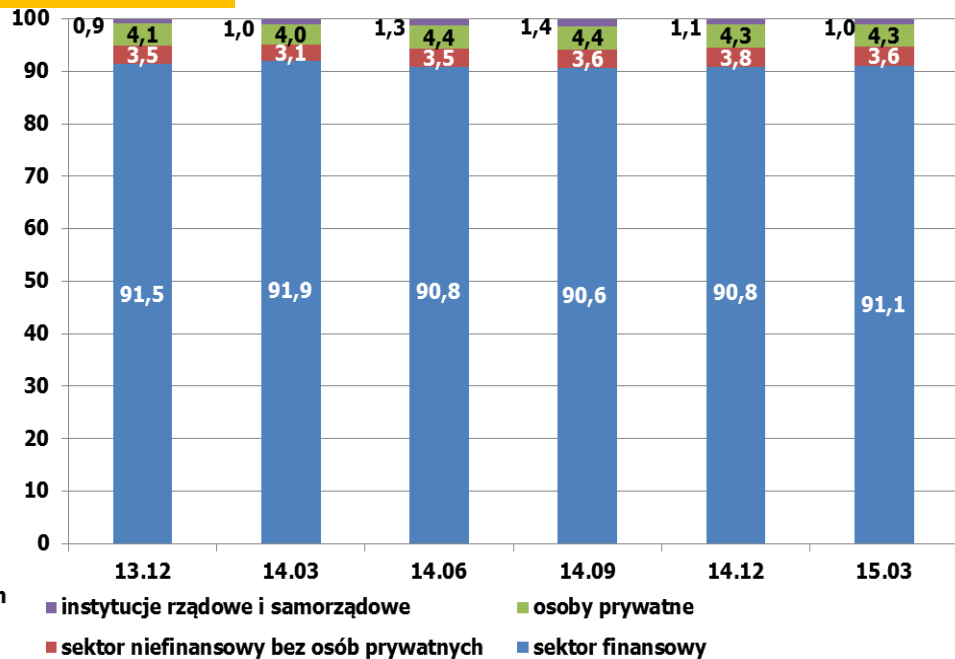
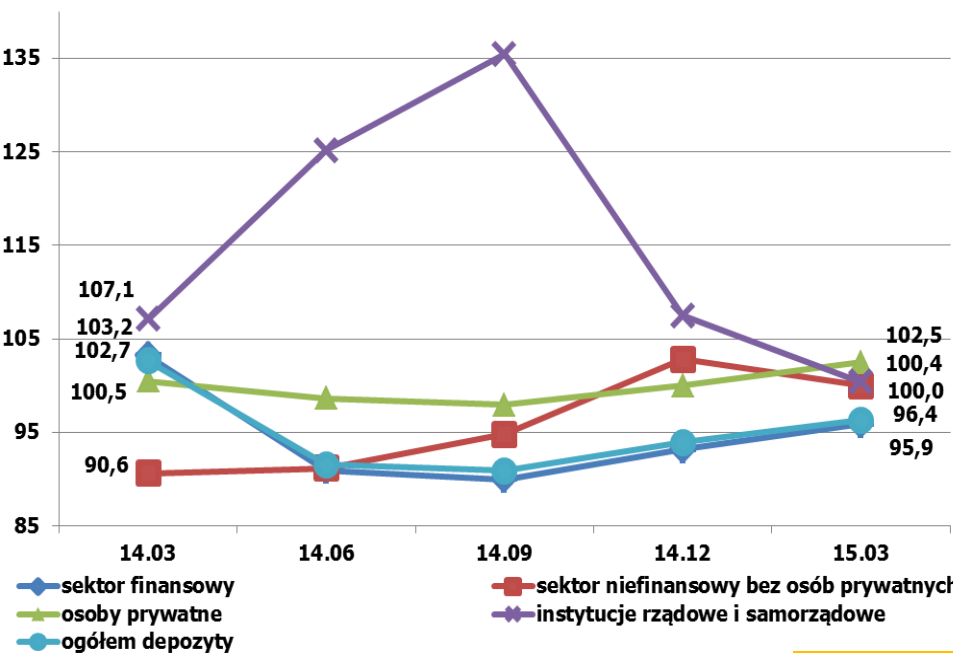
Dynamika należności od rolników indywidualnych

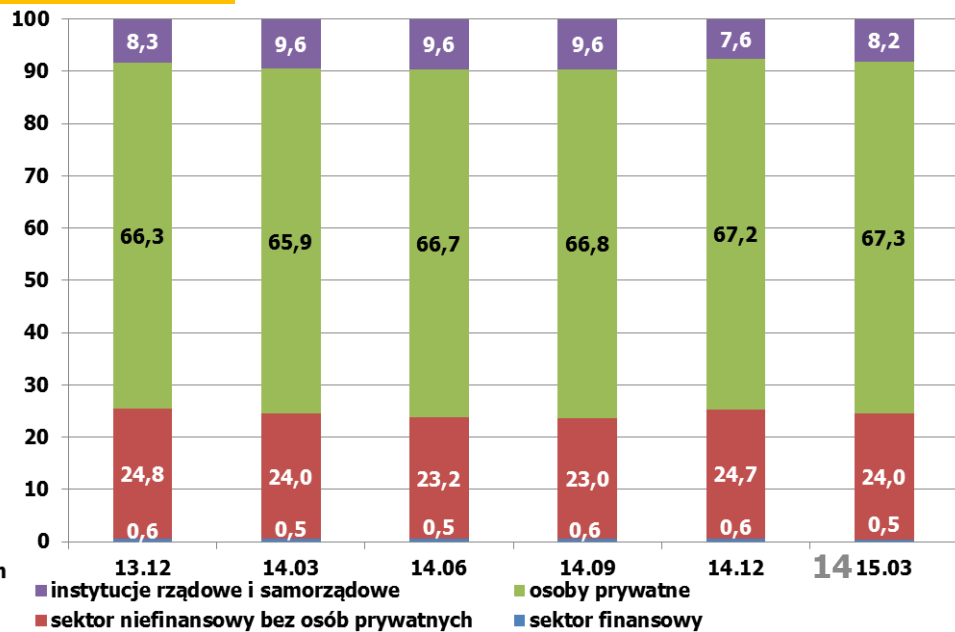
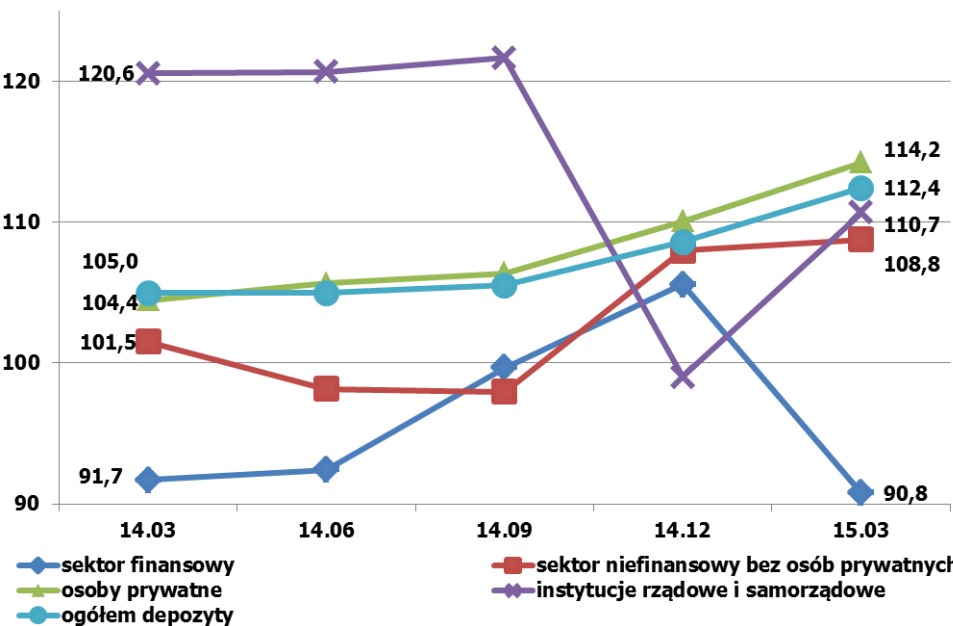
Należności od rolników w bankach komercyjnych odznaczają się najwyższą dynamiką, zaś ich wolumeny w bankach spółdzielczych i komercyjnych są porównywalne (odpowiednio 16,3 mld zł oraz 12,8 mld zł). Banki komercyjne wykazują coraz większe zainteresowanie tym rynkiem (por. Puls Biznesu z 10 czerwca 2015 r.), szczególnie gospodarstwami tzw. towarowymi, których liczbę szacuje się na 350 tys.

Depozyty ogółem – dynamika i struktura (%)

Banki zrzeczające

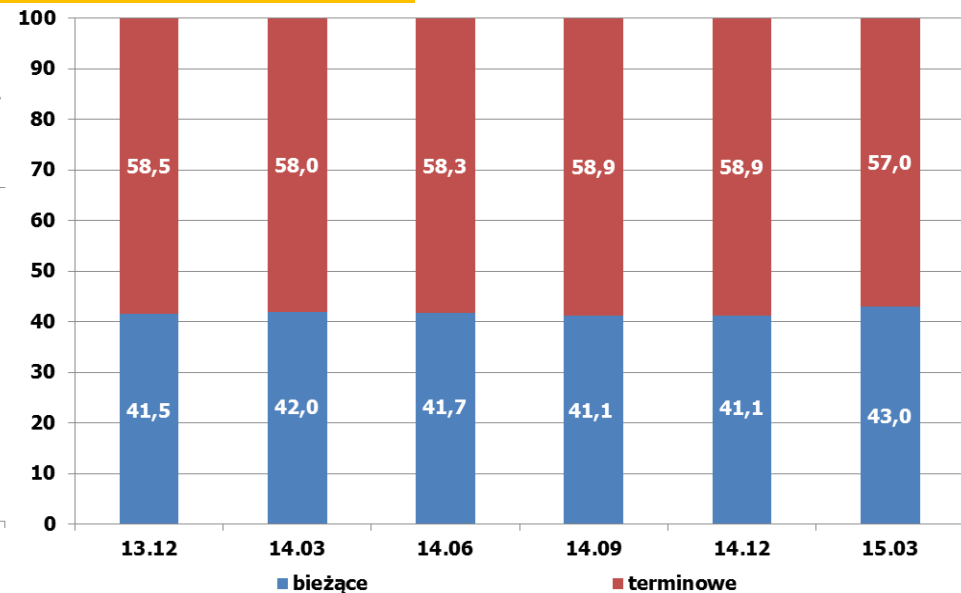
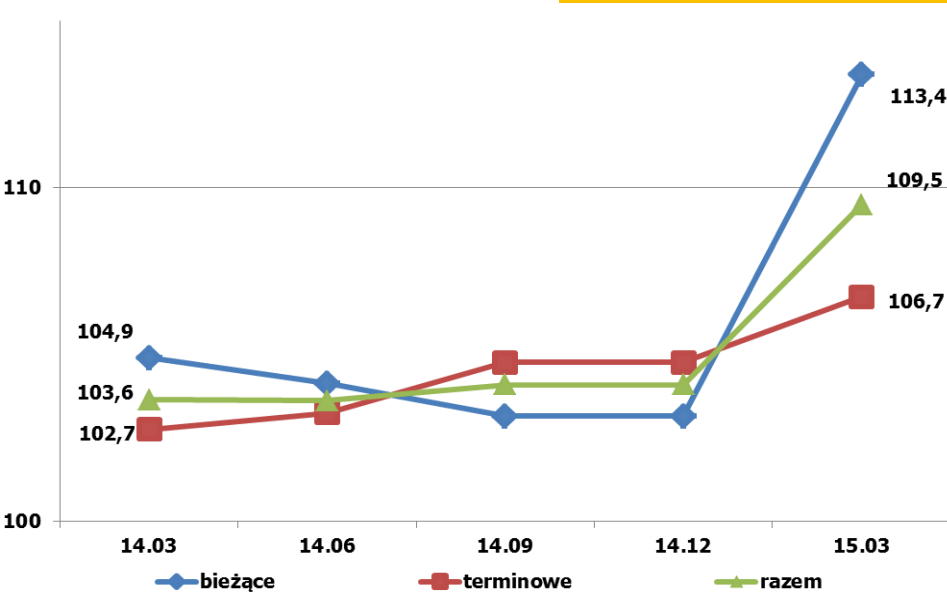

Banki spółdzielcze

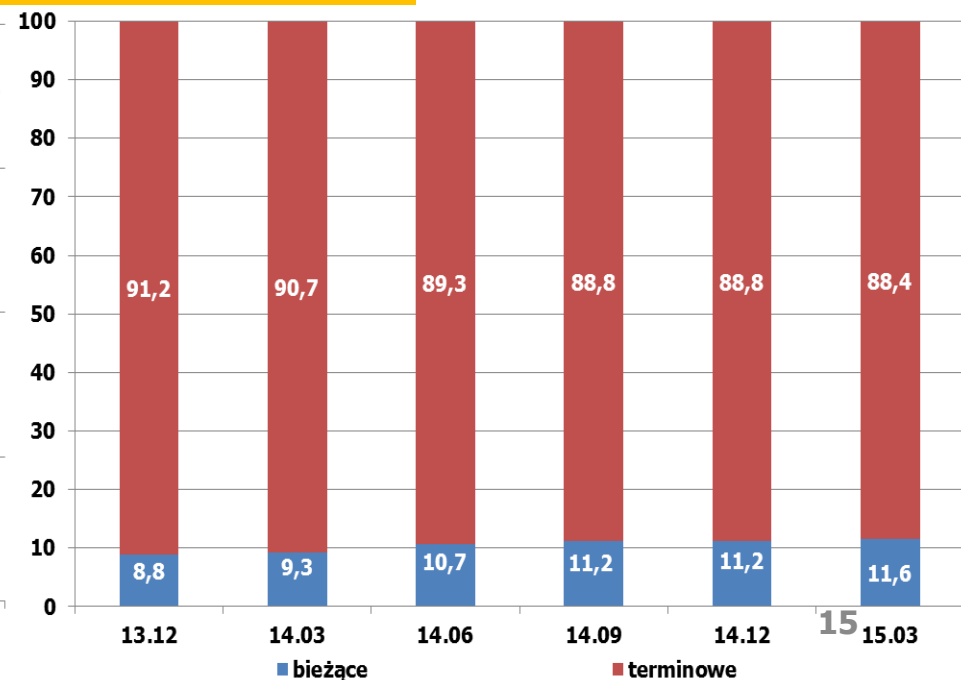
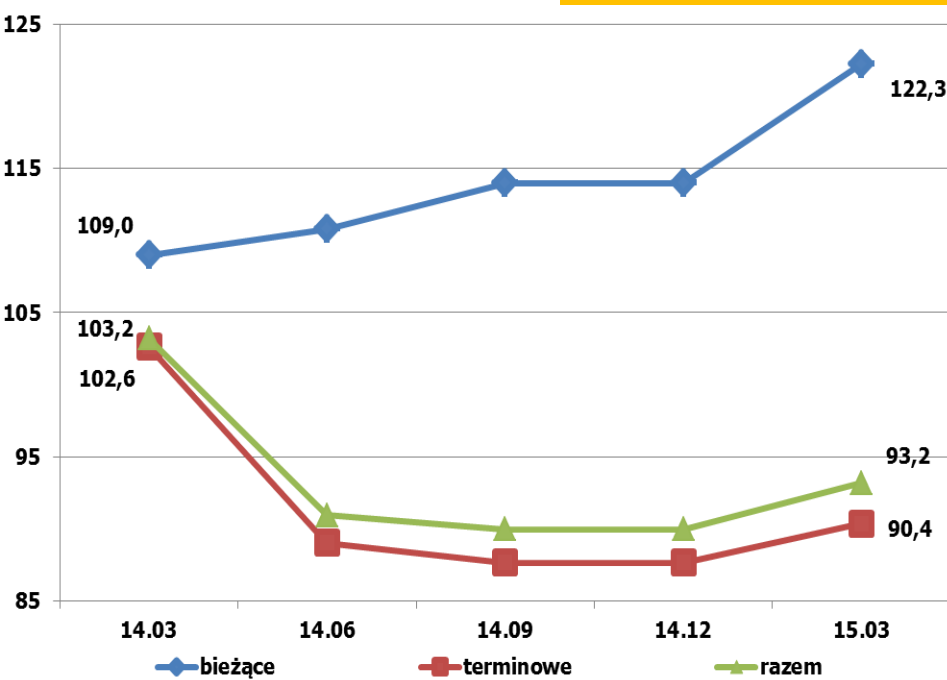

Depozyty bieżące i terminowe – dynamika i struktura (%)

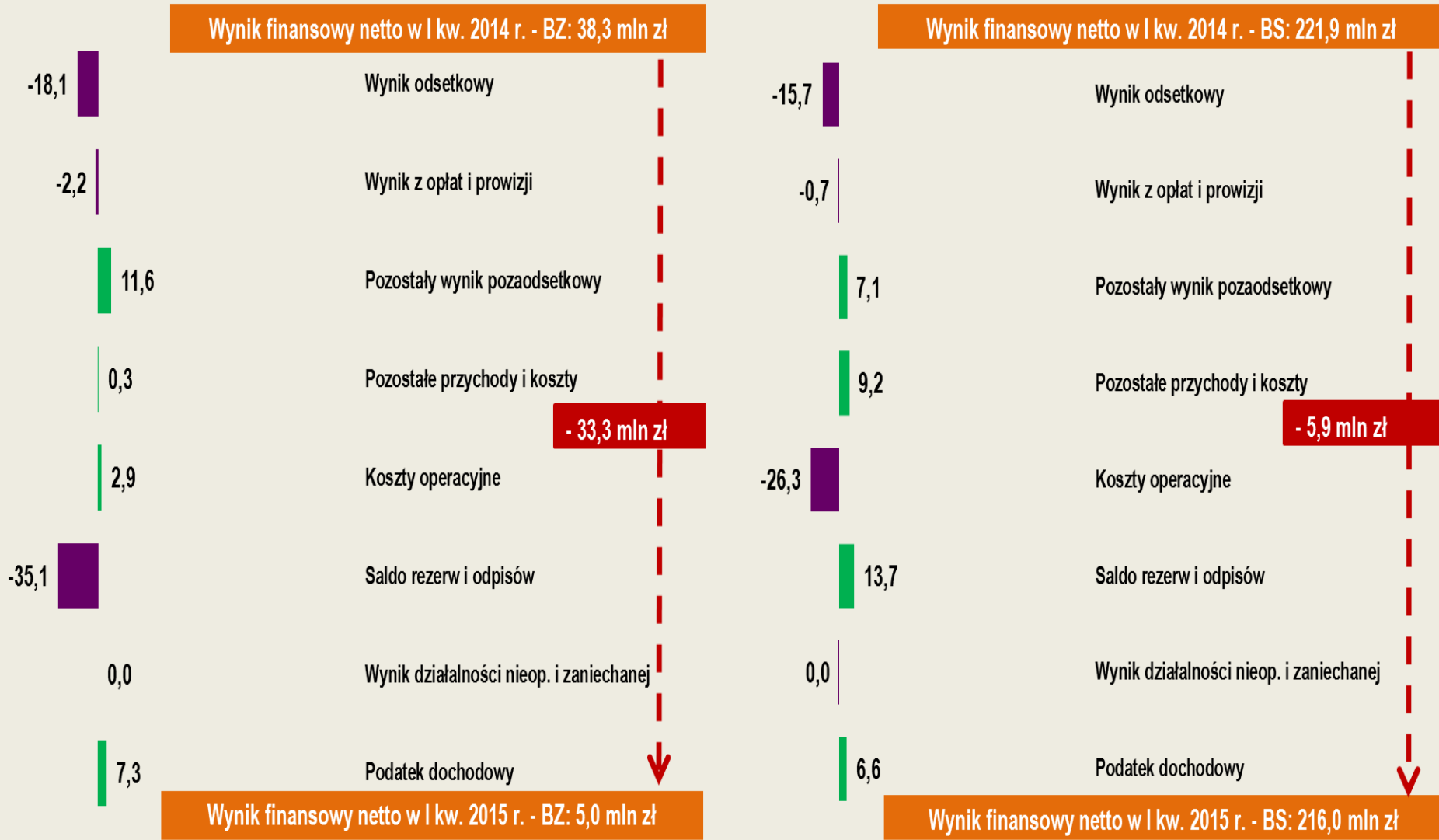
Depozyty sektora niefinansowego – banki spółdzielcze

Depozyty sektora finansowego – banki zrzeszające

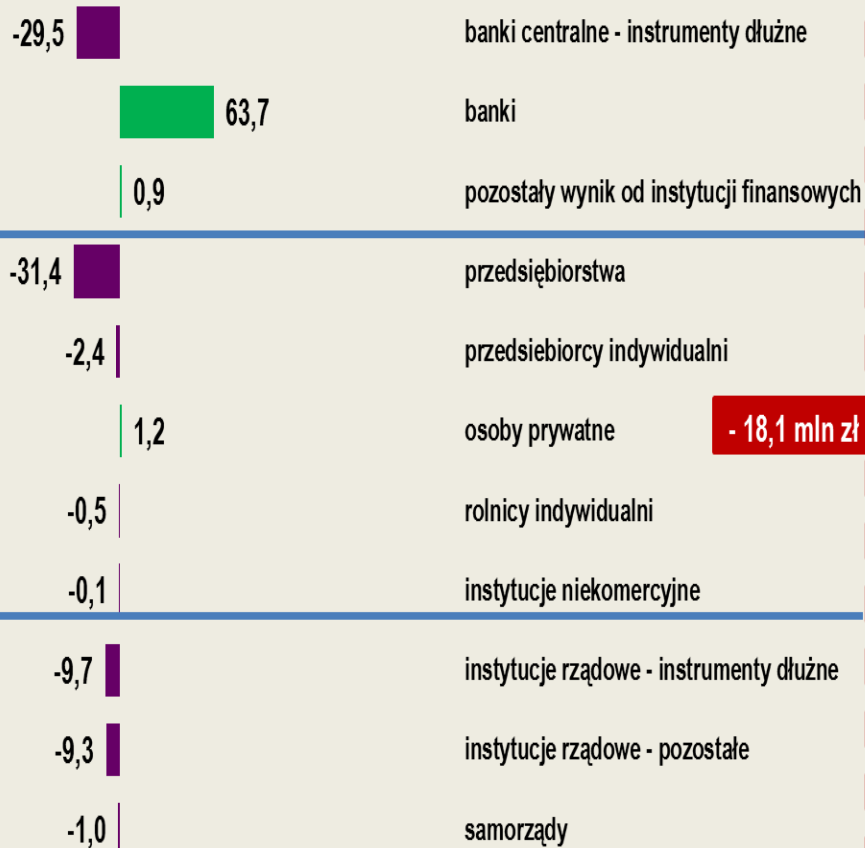
Wynik finansowy netto

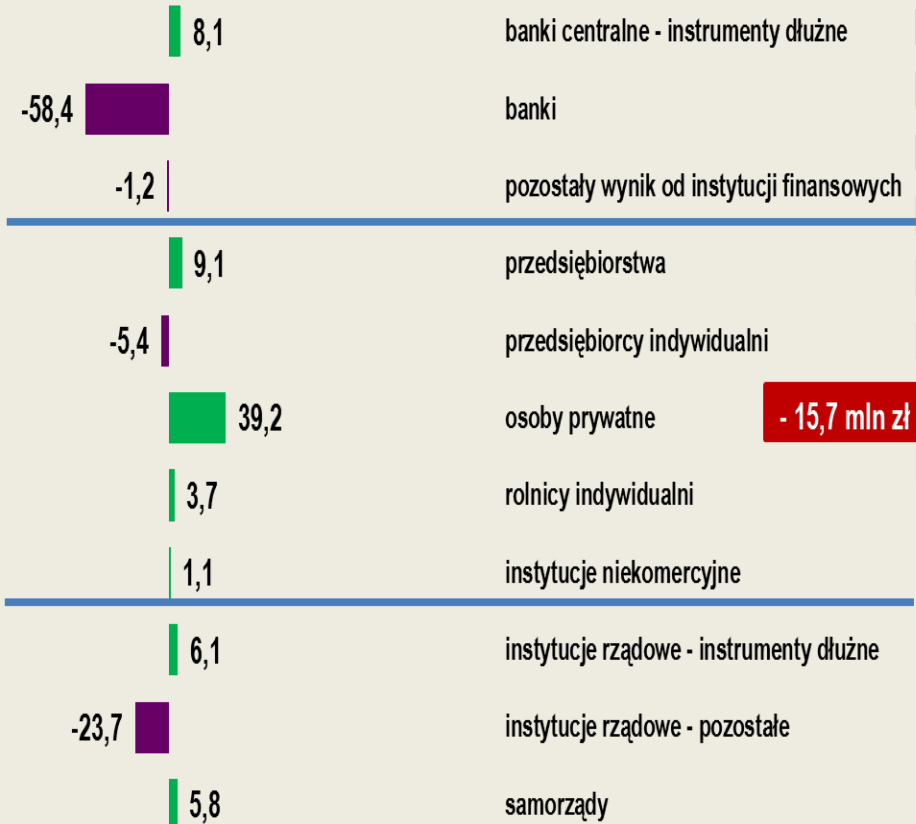
Wynik odsetkowy

Wynik odsetkowy w I kw. 2014 r. - BZ: 135,5 mln zł

Wynik odsetkowy w I kw. 2015 r. - BZ: 117,4 mln zł

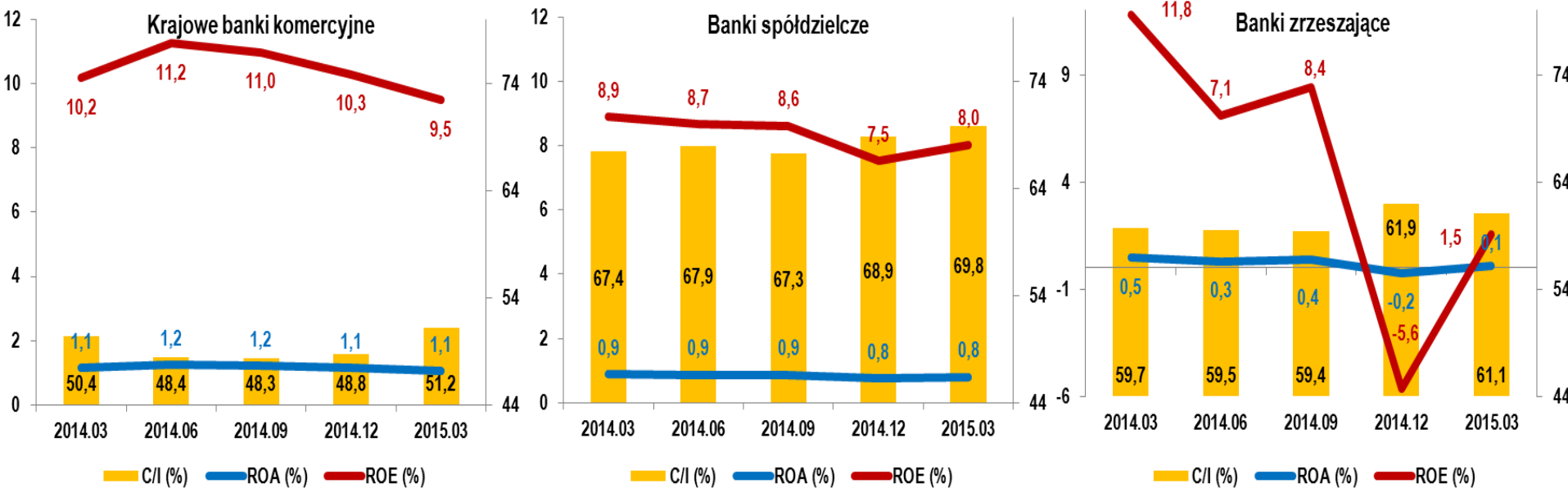
Wynik odsetkowy w I kw. 2014 r. - BS: 816,1 mln zł

Wynik odsetkowy w I kw. 2015 r. - BS: 800,5 mln zł

Zwiększenie wyniku odsetkowego od osób prywatnych banki spółdzielcze zawdzięczają większemu zmniejszeniu kosztów odsetkowych depozytów niż przychodów odsetkowych od tej grupy klientów.

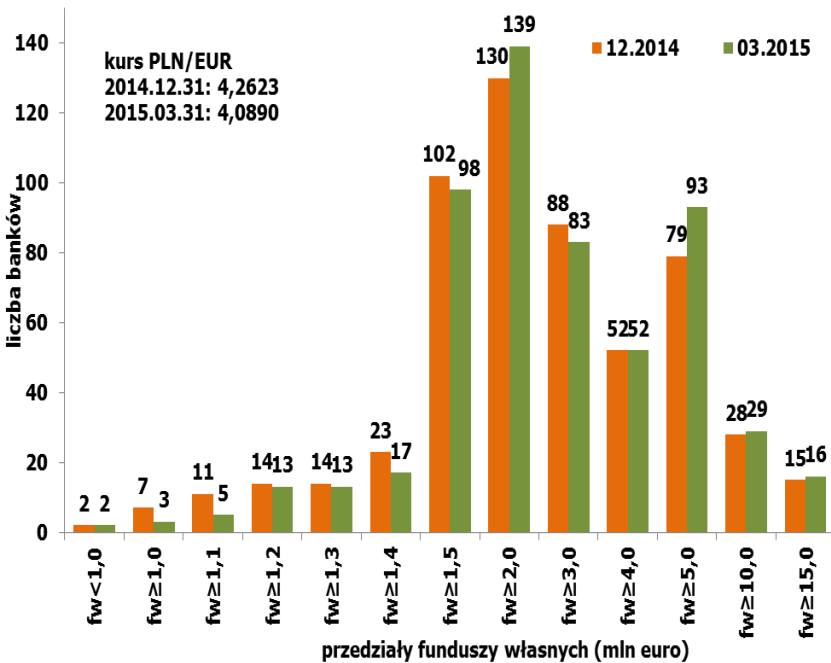
Efektywność działania

Wskaźniki rentowności, zarówno aktywów, jak i kapitałów w sektorze banków spółdzielczych zmniejszyły się w porównaniu z marcem 2014 r. i utrzymują się na poziomie niższym, niż w sektorze banków komercyjnych.

Fundusze własne, współczynniki kapitałowe – 31.03.2015

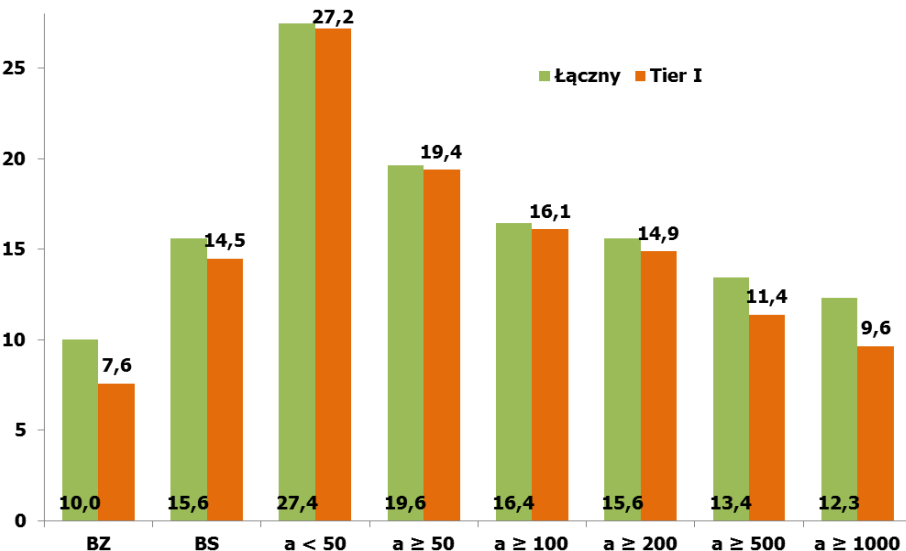
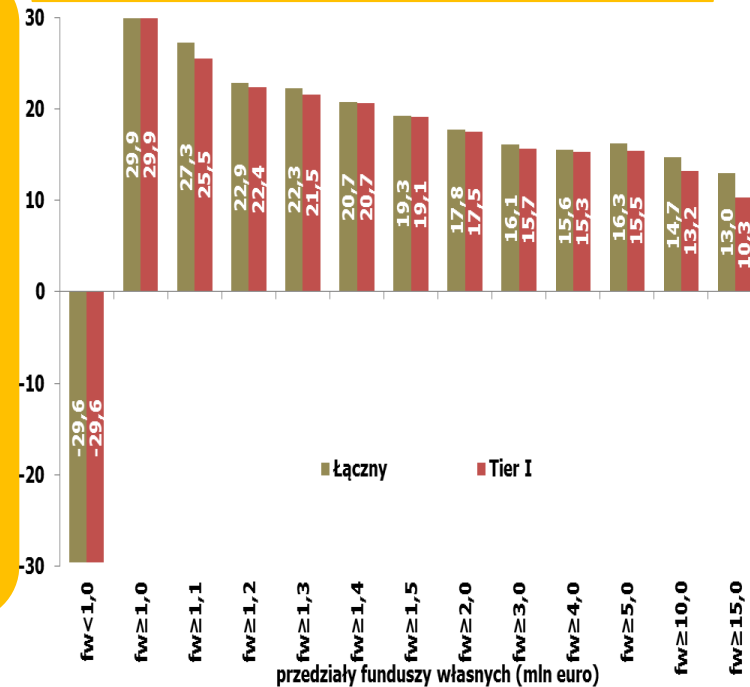
Rozkład liczby banków wg funduszy własnych

Fundusze własne banków spółdzielczych wzrosły o 1,1% (do 10,4 mld zł) w stosunku do grudnia 2014 r. Wyrażone w euro wzrosły o 5,4% (do 2,6 mld euro).

Fundusze własne banków zrzeszających w marcu 2015 r. wzrosły o 2,2%, tj. do 1,5 mld zł. Wyrażone w euro o 6,6%, do 363,4 mln euro.

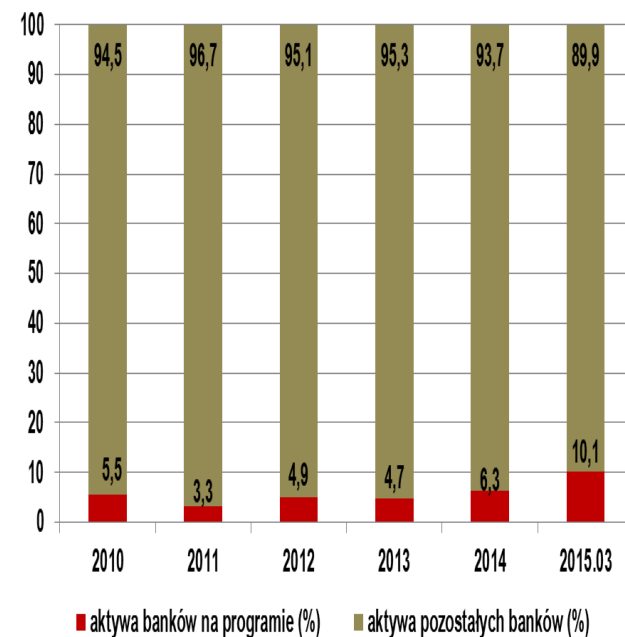
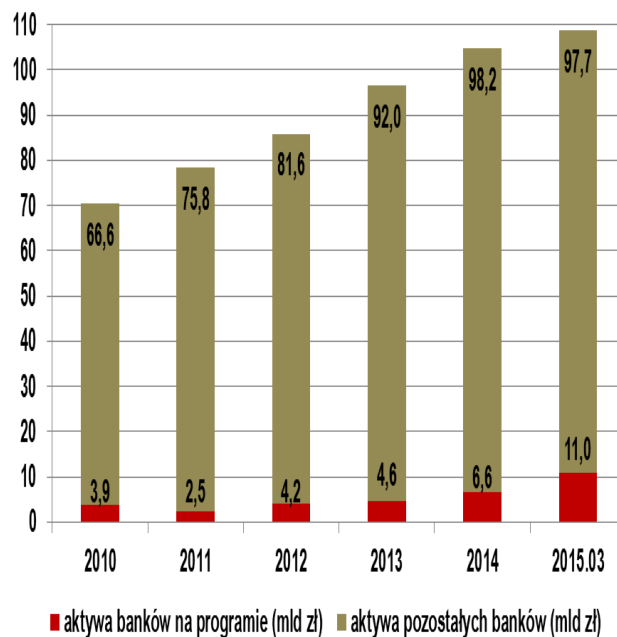
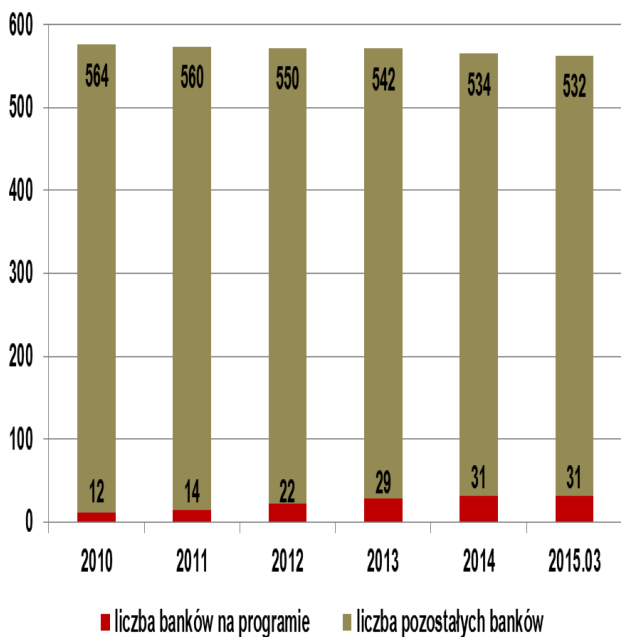
Współczynniki kapitałowe banków spółdzielczych wg funduszy własnych (%)

Przeciętny współczynnik wypłacalności wyniósł w marcu 2015 r. 15,6% (w grudniu 2014 r. 15,8%). Należy zasignalizować, że bez stosowania tzw. współczynnika wsparcia w przypadku należności od MŚP (art. 501 CRR) wyniósłby on 14,1%.

Fundusz udziałowy bilansowy wyniósł w marcu 2015 r. 668,7 mln zł, natomiast zaliczony do funduszy podstawowych Tier 1 wyniósł 428,9 mln zł, tj. 64,1% funduszu bilansowego. Gdyby był zaliczany w całości do funduszy własnych, to łączny współczynnik kapitałowy wyniósłby w marcu 2015 r. 16,0%, a nie 15,6%.

Programy postępowania naprawczego

Liczba banków spółdzielczych zobowiązanych do realizacji programów postępowania naprawczego nie zmieniła się w stosunku do końca 2014 r., niemniej programy rozpoczęły 3 nowe banki, z których dwa należą do największych banków spółdzielczych. Spowodowało to silny przyrost udziału aktywów tej grupy banków w aktywach sektora.